

Kurbanın psiko-sosyal yönü

Almanya/Köln'den Abdullah Efe: “Kurbanın önemi üzerinde durur musunuz?”

Kurbanın özünde Cenâb-ı Allah'a bir şey adayarak Allah'a yaklaşma vardır. Cenâb-ı Allah'a ilk kurbanı Hazret-i Âdem'in (as) ilk çocuklarından Hâbil ile Kâbil adanmışlar ve Hâbil bir koyun, Kâbil ise bir deste buğday takdim etmişlerdi. Kur'ân bu olayı şöyle anlatır: “Onlara, Adem'in iki oğlunun haberini gerçek olarak anlat: Hani birer kurban takdim etmişlerdi de birisinden kabul edilmiş, diğerinden ise kabul edilmemişti. (Kurbanı kabul edilmeyen kardeş, kıskançlık yüzünden), “And olsun seni öldüreceğim” dedi. Diğeri de “Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder” dedi.” (1) Daha sonra yine bir gün; Hazret-i İbrâhîm Aleyhisselâm çok ağır bir imtihana tâbi tutularak oğlunu Allah'a kurban etmesi emrin aldı. Zilhicce'nin sekizinci günüydü ve rüyasında oğlunu Allah'a kurban ediyordu. Bu rüyanın sâdık bir rüya olup olmadığını araştırırken, Zilhicce'nin dokuzuncu günü aynı rüyayı tekrar gördü. Zilhicce'nin onuncu günü (Kurban Bayramının birinci günü), üçüncü defa aynı rüyayı görünce bunun bir vahiy olduğunu anladı. Cenâb-ı Hak bu emrini kesin bir şekilde bir defada indirmemiş, arka arkaya rüyalarla Hazret-i İbrâhîm'i (as) psikolojik olarak buna hazırlamıştı. Bu emre Hazret-i İsmâil de (as) teslim olmuştu.

Kur'ân'ı dinleyelim: “(Hazret-i İsmâil:) Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulursun, demişti. Her ikisi de teslim olup, onu alını üzerine yatırınca: Biz ona: “Ey İbrahim!” diye seslendik. Rüyayı gerçekleştirdin. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Bu, gerçekten, çok açık bir imtihandır. Biz, oğluna bedel ona büyük bir kurban verdik. Geriden gelecekte arasında ona (iyi bir nam) bıraktık: İbrahim'e selâm! dedik. Biz iyileri böyle mükâfatlandırırız. Çünkü o, bizim mü'min kullarımızdandır.”(2)

Gerisi mâlûm. Hazret-i İbrâhîm (as) Cebrâil'in indirdiği koçu Zilhicce'nin onuncu günü kurban ediyor. Böylece Zilhicce'nin onuncu günü kurban kesmek bir İbrâhîm Aleyhisselâm sünneti olarak sâbit kılınıyor. Ve koçla beraber Cenâb-ı Hak'ın sırf nîmet için rahmet hazînesinden indirdiği dişili erkekli sekiz hayvanı (3) kurban bayramlarında kurban etmek bir Allah emri olarak dînimize teşrî kılınıyor. Bu sekiz hayvan Üstad Bedüzzaman Hazretlerinin ifâde buyurduğu gibi, etinden kılına, boynuzundan bağırsaklarına, sütünden dışkısına her yönüyle nimet olan dişili erkekli koyun, keçi, sığır, manda ve devedir. (4)

Kurban ibâdetinin hemen sonrasına bakalım: İnsanlara, dostlara, komşulara, fakir ve fukaraya ikrâm etmek ve böylece toplum fertleriyle kaynaşmak ne eşsiz bir sosyal davranıştır. Diğer milletlerin imrendiği ve bir benzerinin görülmediği kadar toplumu birleştiren sınımsız bir ibâdet.

Öyle ki, insanlara gönlümüzü açıyoruz. İkrâm ediyoruz. İkrâmlarını kabul ediyoruz. Yüzümüzden gülümsemeler eksik olmuyor. Dargınlık ve kırgınlıkları geçmişin derin derelerinde bırakıyoruz. Bugün ve bugünden sonra barışıyoruz. Ve artık, hep barışta kalıyoruz. Resûlullah Efendimizin (asm); “İman etmedikçe Cennet’e giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe tam îman etmiş olamazsınız! Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şeyi size haber vereyim mi? Aranızda selâmı yayınız!”(5) hadisi kulaklarımızda bir kez daha çınlıyor! “İman” ve “sevgi” gibi birbirinin vazgeçilmez iki iksirini kurban bayramında idrâk ediyoruz. Sevgide Cemâl tecellîsine şâhit oluyoruz.

Kurbanlık hayvanı aldıktan sonra bakımını iyi yapmak, aç ve susuz bırakmamak, onu sevmek sünnettir. Kesime götürürken hayvana vurmamak, incitmemek, korkutmamak, sürüklememek; bilakis şefkatli davranmak ve eziyet etmemek sünnettir. “Hayvanı gâyet güzel kesin. Kim hayvan kesecekse, bıçağını iyi bilesin. Hayvanı da bir an önce keserek rahatlatсын.”(6) Hadîsinin emriyle, bıçağı önceden bilemiş olmak, kesimde keskin bıçak kullanmak sünnettir. Hayvanı kesim yapılacak yere ayağından tutarak sürüklemek ve acı vererek götürmek mekruhtur. Keserken eziyet vermek, kör bıçak kullanmak, hayvanı yatırdıktan sonra bıçak bilemeye gitmek mekruhtur. Sünnet olan, bu esnâda hayvana azamî müşfik ve sevecen davranmaktır. Cenâb-ı Hak’ın Cemâl sıfatını bir kez de bu âdâba riâyete idrâk ederiz.

Bu bayramın hiç şüphesiz bir de Celâl yönü var: Kurbanın boğazlanması! Boğazlarken Cenâb-ı Allah’ın Celâl sıfatı tecellî edecek, kalbimiz haşyet ve korkuyla ürperecek, kurbanımızla berâber Allah’a yaklaşmanın huzûru ile gözlerimiz yaşaracak! Günahlarımıza pişman olacağız, hatâlarımızı ve kusurlarımızı göreceğiz, istiğfâr hisleriyle dolacağız. Kurban kıbleye doğru yatırıldığında okunması sünnet olan: “İnne salâtî ve nüsükî ve mahyâye ve memâtî lillâhi rabbi’l-âlemîne lâ şerîkeleh.” (Namazım da, ibâdetim de, hayatım da, ölümüm de âlemlerin Rabbi olan Allah içindir.)(7) âyeti bu ulvî hislerimize tercümân olacaktır. Sonra, “Bismillâhi Allâhü Ekber!” denilecek ve kesilecek! Artık hayvan, Allah için kendini fedâ etmekte; Allah için kurban edilmektedir! Bu kesim hayvan için, et ve ticâret amacıyla bir kasabın bıçağı altına yatmaktan çok daha şerefli, çok daha ulvîdir. Bu duâları hem kesen, hem de kurban sahibi ve orada bulunanlar söylemelidir. Çünkü burada Celâl tecellîsi hâkimdir. Bu tabloya tahammülün zorluğu da bundan kaynaklanmaktadır.

Zîrâ Celâl sıfatının tecellîlerinin perde arkası her ne kadar hoşsa da, ön yüzü itibariyle çoğu zaman can yakıcı olabilmektedir.

İkrâm esnasında ise, o çoğu zaman hasret kaldığımız dostluklara ve gönüllere ulaşırken Rahmânü'r-Rahîm'in Cemâl sıfatı tecellî edecek, kalbimiz sevgiyle, dostlukla, merhametle dolacak. Toplum fertleri kardeş olduklarını hatırlayacaklar. Toplum doyusıya barışı yaşayacak.

Şu halde, kurban ederken Allah'ın izzet, azamet ve Celâlini; ikrâm ederken Allah'ın lütuf, merhamet ve Cemâlini müşâhede edeceğiz. Yâhut kurbanda Celâl sıfatının caddesinde Allah'a yaklaşıcağız; ikrâm'da Cemâl sıfatının nezdinde Cenâb-ı Hakk'ın rızâsına inşallah ereceğiz.

Kurban etini üç taksim yaparken, bir taksimini ihtiyaç sahibi insanlara dağıtırken, diğer bir taksimini eşimize, dostumuza, komşumuza, arkadaşlarımıza ve insanlara ikrâm ederken artık hep Cemâlî bir nezâket içinde olacağız. Kurban bayramı günü, müstesnâ bir gün olarak elimiz ikramda açık olacak; cümle gönülleri sihirli formülleriyle fethedecek.

Cenâb-ı Hak gelmekte olan mübârek bayramı insanlık barışı için vesîle kılınsın ve kalbimizden kin ve düşmanlıkları gidersin. Âmîn.

DİPNOTLAR:

- (1) Mâide Sûresi: 27;
- (2) Sâffât Sûresi: 100-111;
- (3) Zümer Sûresi: 6;
- (4) Lem'alar, s. 368;
- (5) R. Sâlihîn, 377;
- (6) Müslim, Sayd, 57;
- (7) En'âm Sûresi, 6/162